

Verbindung

Exodus Gemeinde

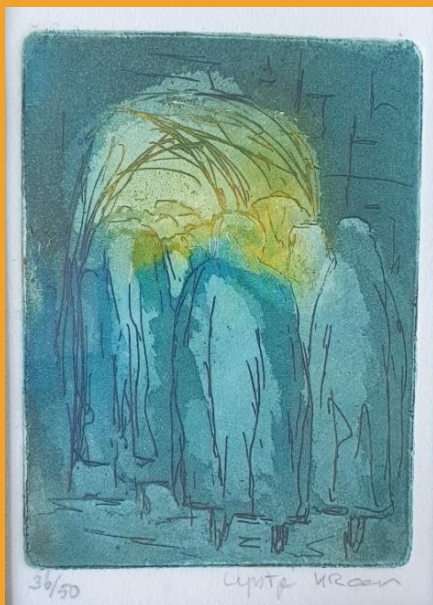
Kerkdiensten

Zondag 15 okt. 10 uur	ds. Jan de Visser 1 ^e coll.: Calando 2 ^e coll.: voor de kerk	m.m.v. de cantorij
Zondag 22 okt. 10 uur	ds. Jan de Visser 1 ^e coll.: KIA Werelddiaconaat Indonesië 2 ^e coll.: voor de kerk	Doopdienst
Zondag 29 okt. 10 uur	ds. Jan de Visser 1 ^e coll.: Voedselbank Goeree-Overflakkee 2 ^e coll.: voor de kerk	
Zondag 5 nov. 10 uur	dhr. Alain Verheij 1 ^e coll.: KIA zending Colombia 2 ^e coll.: voor de kerk	
Zondag 12 nov. 10 uur	dhr. Leo Markwat 1 ^e coll.: KIA Werelddiaconaat Libanon 2 ^e coll.: voor de kerk	
Zondag 19 nov. 10 uur	ds. Jan de Visser 1 ^e coll.: PKN pastoraat Nederland 2 ^e coll.: voor de kerk	Jeugddienst
Zondag 26 nov. 10 uur	ds. Jan de Visser 1 ^e coll.: Plaatselijk diaconaat 2 ^e coll.: voor de kerk	Laatste zondag kerkelijk jaar

Alle kerkdiensten zijn live te volgen en terug te kijken via internet:
www.exoduskerk.nl

Op weg met en naar Gods licht

Mevrouw Lijntje Kraan woonde in Sommelsdijk en was tot aan haar overlijden enkele jaren geleden, lid van onze Exodusgemeente. Als hobby had zij het maken van etsen. Zo kreeg ik van haar een afdruk van de afgebeelde ets (36/50). Ik vroeg haar naar de betekenis van dit beeld: vrouwen (en mannen?) op weg naar het licht, lopende door een soort tunnel (een muur, een plantenhaag?). Haar antwoord was dat ik dat zelf maar moest bedenken.

De afbeelding hangt boven mijn bureau en gedurende de jaren zie ik er steeds meer in en ben ik de afbeelding meer en meer gaan waarderen en zag ik steeds meer mogelijke betekenissen.

Zijn het vrouwen (de mensen) op weg naar het lege graf en zien zij van verre al het licht van de opstanding?

Of zijn wij het. Op weg naar het feest van de geboorte van Jezus. Het feest van het licht. En straalt het licht - Gods licht - ons al een beetje tegemoet?

Maar kan het ook een metafoor (een beeld) zijn van de gemeente die iedere zondag op weg gaat om naar Gods huis te gaan en daar in aanwezigheid van het licht van Christus (de Paaskaars) het geloof te delen en te vieren?

Is het tenslotte een 'vertaling' van 2 Korintiërs 4: 6: "Want de God die heeft gezegd: 'Uit de duisternis zal licht schijnen,' heeft in ons hart het licht doen schijnen om ons te verlichten met de kennis van zijn luister die afstraalt van het gezicht van Jezus Christus"?

Lijntje Kraan was al 'op leeftijd' toen zij deze ets vervaardigde.

Is het een voorstelling van het leven van de mens die door het donker van het kwaad in de wereld of door de zorgen in iemands (lange) leven op weg is naar het Vaderhuis?

Het huis zonder zon en maan omdat Gods luister over de stad schijnt en het lam (Christus) het licht vormt van en voor de stad (Openbaring 21:23). Wij leven dan door het donker naar Gods eeuwige licht. Het licht dat we al een beetje kunnen zien.

In het scheppingsverhaal in Genesis lezen we dat de mens geschapen is naar Zijn beeld (Genesis 1:26). Als God licht is, zijn wij dan ook een beetje 'lichtdrager'? En is het onze taak om gedurende ons leven en tijdens onze reis door het leven dat Licht - hoe beperkt ook - uit te dragen? Gaan wij als 'lichtdrager' (drager van Gods licht) door het leven? Heeft Lijntje dat willen uitbeelden?

Deze laatste gedachte deed mij denken aan het oude kinderliedje "Jezus zegt dat Hij hier van ons verwacht". Een lied dat in een modernere versie als volgt is opgenomen in de bundel Weerklank:

Weet je wat de Heer nu van ons verwacht?
Dat wij steeds als kaarsjes branden in de nacht.
Want het is zo donker, laat er lichtjes zijn.
Schijn jij op jouw plekje, ik rondom mij.

Wat ziet u in deze afbeelding?
Peter Visser

Aandacht voor...

Huwelijksjubilea

Op 28 april 2011 zijn K.W. (Ka Wai) Wu en J. (Judith) Wu – Visser, Bloemenweg 4, 3247 GA Dirksland, in het huwelijksbootje gestapt. Dat betekent dat zij op 28 oktober van dit jaar hun koperen jubileum (12,5 jaar dus) mogen vieren.

Kroonjaren

Op 11 oktober hoopt mevr. P.S. Tijl – Karels, Westdijk 8, 3244 BM Nieuwe-Tonge, te gedenken dat ze maar liefst 88 jaar geleden is geboren.

De dag daarna, 12 oktober dus, zijn er twee kroonjaren te vieren in onze gemeente.

Allereerst noem ik mevr. L. Maliepaard – Peeman, Sperwer 339, 3245 VP Sommelsdijk. Zij viert dan haar 90ste verjaardag.

En de andere jarige op die dag is de heer P.H. van de Ree, Voorstraat 5, 3257 BC Ooltgensplaat. Hij mag dan 80

kaarsjes uitblazen!

Op 17 oktober hoopt mevrouw J. van Beveren – Hoogeveen, Reginahof 17, 3247 CR Dirksland ook te vieren dat ze 90 jaar oud wordt.

De hekkensluiter én de oudste voor deze keer is de heer J.A. de Reus, Herman Heijermanssingel 8, 3241 DC Middelharnis. Hij hoopt op 24 november de leeftijd van 95 jaar te bereiken.

De meeste feestvierders uit dit rijtje hebben ook veel verdriet en tegenslagen meegemaakt. Het is niet alleen maar een kwestie van onbekommerd terug- en vooruitkijken.

We wensen iedereen Gods zegen en nabijheid toe.

Of zoals het in lied 885 staat:

Kracht voor vandaag,

Blijde hoop voor de toekomst,

Gij geeft het leven tot in eeuwigheid!

Ds. Jan de Visser

Vanuit de kerkenraad

De werkgroep Vieringen heeft een toelichting gegeven op hun bevindingen hoe we de kerkdiensten anders cq aantrekkelijker kunnen maken. Ze hebben een aantal eerste aanbevelingen gepresenteerd.

Hierbij moet je denken aan:

- Het welkom aan de deur loskoppelen van de ambtsdragers. Ook gemeenteleden kunnen/willen dit doen.
- Ontmoeten voor de dienst meer faciliteren
- Meer aandacht hebben voor nieuwe gezichten in de kerk.
- Stoelopstelling in de kerk
- Het aantal en het soort liederen in de dienst
- Het kindermoment ook in de kerk op het scherm laten zien
- Liturgische bloemschikking met meer passie uitleggen

De ideeën worden nu uitgewerkt in een plan van aanpak.

Naast het aantrekkelijker maken van een dienst moeten we denk ik ook te rade gaan bij onszelf. Wil je zondagmorgen (indien mogelijk) in de kerk erbij zijn? Wil je daar onderdeel van zijn? Of beleef je dienst liever online mee? Welke inspanningen wil je zelf leveren om een levende kerk te zijn? We mogen ons gelukkig prijzen met zoveel betrokken en meewerkende gemeenteleden.

Dan hebben we ook nog het thema "Samen Jong". Hoe kunnen we een kerk zijn met alle generaties? Hoe zijn en blijven we een levendige en toekomstbestendige gemeente? Binnen de kerkenraad moeten we hier nog over van gedachten wisselen. In de toekomst ga je hier zeker meer over horen.

Veilige kerk:

De synode heeft voorgesteld voor om in de kerkorde vast te leggen dat voor iedere ambtsdrager een VOG (verklaring omtrent gedrag) moet worden aangevraagd en dat iedere gemeente moet beschikken over een vertrouwenspersoon. De synode heeft de kerken om een reactie gevraagd hoe we hierover denken. De kerkenraad heeft aangegeven hier positief tegenover te staan. Verder besluitvorming volgt dus later.

Hartelijke groet,
Conny Wesdorp
2e scriba

Agenda

Datum	Activiteit	Locatie	Aanvang
19 oktober	Breicafé	Jeugdruimte	13.30 uur
21 oktober	Boekenmarkt	Ontmoetingsruimte	10.00 uur
28 oktober	Boekenmarkt	Ontmoetingsruimte	10.00 uur
2 november	Geen breicafé ivm ontmoetingsdagen		
8 november	Koffie met noten	Jeugdruimte	10.00 uur
16 november	Breicafé	Jeugdruimte	13.30 uur
23 november	V&T Dementie	Emmaüskerk	20.00 uur
27 november	Seniorenmiddag	Ontmoetingsruimte	14.30-16.30 uur

Dankjewel

Lieve mensen.

Heel hartelijk dank voor alle mooie kaarten en de vele felicitaties voor mijn 91e verjaardag.

Met vriendelijke groet,
Ko Slis

Van de kerkrentmeesters

We hebben via een ouderling € 50,00 ontvangen van de familie K.
Hiervoor onze hartelijke dank.

Fred van Leersum

Nieuws van het breicafé

De leprastichting in Apeldoorn heeft een droom. Een wereld zonder lepra.

“Hij geneest wie gebroken zijn, en verzorgt hun wonden” Psalm 147:3

Tot dat doel wordt bereikt is er behoefte aan gebed, donaties, en ook aan veel verbandmiddelen.

Deze gebreide zwachtels worden gebruikt voor leprapatiënten om hun voeten en/of handen te verbinden. Ze geven de patiënt stevigheid, en vormen een verzachtende laag om de gevoelige wonden.

Op de foto ziet u onze tweede zending, 50 rollen gebreide zwachtels, een geweldig resultaat van de vrouwen van het breicafé.

En we gaan nog door, daarom vragen wij aan u: heeft u nog in een kast ongebruikte katoen liggen? Zoals u ziet hoeft het niet wit te zijn. **Alle kleuren zijn welkom, als het maar 100% katoen is die in de kookwas kan, want ze worden hergebruikt.**

We kijken uit naar uw reacties, alvast onze hartelijke dank!

Margreet Zuidwijk

Inleveren spullen voor de Ontmoetingsdagen

Zoals u gewend bent worden begin november de jaarlijkse Ontmoetingsdagen weer gehouden. Een gezellig evenement met allerlei activiteiten. Om deze dagen tot een succes te brengen, hebben wij ook weer uw hulp nodig.

Heeft u mooie, goede en bruikbare spulletjes die u niet meer gebruikt, dan ontvangen wij die graag voor onze verkoopkramen.

Geen grote voorwerpen (meubilair, elektronica, witgoed) en graag aanleveren in stapelbare dozen.

Inleverdata:

Dinsdag 31 oktober van 13:00 tot 16:00 en van 19:00 tot 21:00 uur

Woensdag 1 november van 13:00 tot 16:00 en van 19:00 tot 21:00 uur

Donderdag 2 november van 13:00 tot 16:00 en van 19:00 tot 21:00 uur
in de Exoduskerk, Dorpsweg 97a, Sommelsdijk.

Bak je mee voor de Ontmoetingsdagen?

De voorbereidingen zijn weer in volle gang. In de ontmoetingsruimte willen we tijdens de Ontmoetingsdagen graag met elkaar bijkletsen onder het genot van een kopje koffie/thee en een lekker stukje appeltaart, cake of ander lekkers.

Help jij mee met bakken?

Graag opgeven bij Jeanet Akershoek via e-mail: jeanetakershoek@icloud.com of 06-55161287.

Alvast hartelijk dank!

Boekenmarkt – 3 zaterdagen in de kerk

Goed nieuws voor alle boekenliefhebbers die uitkijken naar de boekendagen van onze Exoduskerk.

Op **zaterdag 21 oktober 2023** start de eerste boekenmarkt om 10.00 uur.

De boeken liggen overzichtelijk uitgestald in de ontmoetingsruimte.

Er zitten echte "pareltjes" tussen.

De boekenmarkt van de Exoduskerk is divers en uitgebreid en hoort tot één van de grootste van Goeree Overflakkee. De boeken liggen op rubriek gerangschikt.

Natuurlijk romans, thrillers, literatuur, hobby- en kinderboeken. Bijzondere exemplaren over streek- en algemene geschiedenis (veel eilandgeschiedenis). Natuurlijk een groot aantal boeken over religie. Opnieuw mochten wij dit jaar uit een particuliere verzameling een prachtige collectie kunstboeken ontvangen.

Antiquariaat is al jaren een onderdeel van onze boekenmarkt.

Ook een beperkte collectie CD's en DVD's.

De boekenmarkt duurt tot 16.00 uur. Op zaterdag 28 oktober en tijdens de ontmoetingsdagen op vrijdagavond 3 en zaterdag 4 november kunt u ook volop speuren naar mooie en bijzondere boeken.

Informatie; Bert Voorberg - bertvoorberg31@gmail.com

Kerstviering voor 70+ gemeenteleden

Om alvast in uw agenda te noteren: op **vrijdag 15 december** organiseren wij een mooie kerstviering in onze kerk van 16.00 tot 19.00 uur.

Alle 70+ leden krijgen begin november persoonlijk een uitnodiging.

Thema dit jaar: *God met ons: het geboorteb bericht van Kerst is een feest waard.*

Wij kijken ernaar uit u te ontmoeten!

Namens de diaconie,
Bep, Marie Antoinette en Marlien

Koffie met..... noten

Tijdens ons samenzijn op woensdag 27 september konden we een aantal nieuwe Exoduszangers begroeten. Heel fijn!

De volgende bijeenkomst is op **woensdag 8 november**. We gaan richting einde van het kerkelijk jaar. Zondag 26 november is het Eeuwigheidszondag. Het thema voor deze keer is de eindtijd, de vergankelijkheid. U mag zelf liederen aangeven die u mooi vindt. Heeft u een passend gedicht, we luisteren er graag naar.

We komen weer bij elkaar in de jeugdruimte van de Exoduserk, ingang via de achterkant.

De ochtend begint om 10.00 uur en duurt tot 11.30 uur. We drinken koffie met elkaar en er is gelegenheid voor zingen, ontmoeting en bijpraten.

Wilt u vervoer, neem dan contact op met Margot 0187-485529.

Emmy Lingen en Margot van de Wiel

Sedermaaltijd en de Tafel van de Heer

Op 1 oktober hebben we in de dienst twee keer een maaltijd gevierd.

Als eerste stond voor de kinderen de tafel voor in de kerk gedekt, alsof we met

elkaar een sedermaaltijd gingen vieren. Dat is natuurlijk bijna niet mogelijk, maar we hebben er wel een goed idee van over gehouden, hoe dat vroeger, en nu nog, ging tijdens de Pesachviering van de joodse gelovigen.

Daarna vierden we met de rest van de aanwezigen de Maaltijd van de Heer in de vorm van lopend Avondmaal.

Omdat er nogal wat gemeenteleden zijn die alles nog eens graag terug willen lezen, volgt hieronder de tekst die ik in het filmpje heb ingesproken.

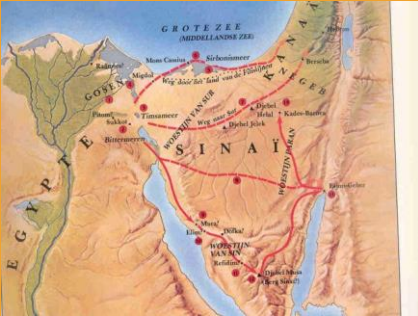
Alles is terug te kijken. Als je de

dienst in z'n geheel wilt zien, moet je even naar YouTube, je tikt in de zoekbalk de woorden "Exoduskerk Sommelsdijk" in, en je zoekt verder tot je de dienst van 1 oktober hebt gevonden.

Het filmpje waarin ik één en ander uitleg is op mijn eigen YouTube-kanaal te vinden. Ook hier: tik in de zoekbalk van YouTube de gewenste term: "jan de visser sederviering," en je kunt het filmpje – mét ondertiteling – terugkijken.

Omdat het alles bij elkaar best wel omvangrijk is, knip ik het verhaal in twee stukken. Nu deel I, en de volgende keer (verschijningsdatum 24 november) deel II.

Geschiedenis

Heel lang geleden, echt heel lang geleden, en ver hier vandaan, echt héél ver hier vandaan, was er eens koning. Een rijke koning van een groot land.

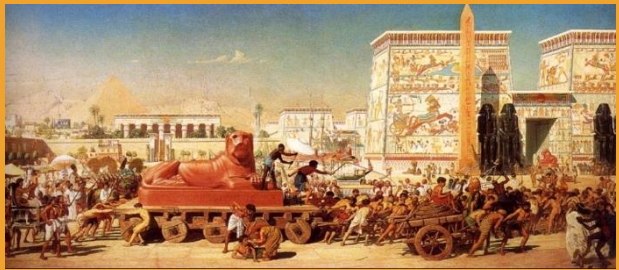
Dat land heet Egypte, en daar woonden zijn eigen mensen, de Egyptenaren. In een ander deel van het land, de landstreek Gosen, woonden ook andere mensen, die niet bij dat volk zelf hoorden,

maar als slaaf werden gebruikt. En die koning had dus, behalve zijn eigen mensen en zijn eigen knechten, ook slaven, heel veel slaven.

En die hoorden allemaal bij elkaar. Dat waren de Hebreërs.

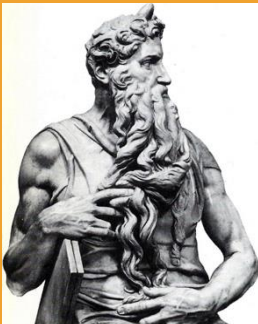
En die moesten als slaven hard werken, verschrikkelijk. Ze moesten hele steden bouwen, en van die piramides, weet je wel.

Maar gelukkig waren ze heel sterk, en ze kregen ook veel kinderen. Zoveel zelfs, dat die koning bang was, dat ze nog eens een keer met z'n allen in opstand zouden komen, en zouden stoppen met werken voor hem. Misschien zelfs, dat ze hem zou gaan weggagen.

Hij liet ze nog harder werken.

Totdat. Totdat er iets bijzonders gebeurde.

Mozes kwam het volk helpen.

Hij had daar een opdracht van God voor gekregen. God had hem laten weten, dat Hij wel gezien had hoe erg het volk moest lijden onder deze vreselijke koning. Mozes moest ze meenemen, wég uit dat land, naar een ander land.

Dus wat doet Mozes?

Die gaat naar die koning, en zegt: “Laat mijn volk gaan, we willen naar een ander land. Eerst gaan we onze God danken, bij een berg in de woestijn, en daarna komen we nooit meer terug.”

Je begrijpt: dat wilde die koning niet, en hij liet de slaven nog harder werken, nog langere dagen en nog zwaardere taken in dezelfde tijd.

Op een dag zei Mozes tegen al die slaven: “Vannacht gaat er iets bijzonders gebeuren. Het is heel erg, maar het gaat wel gebeuren.”

“O ja, wat dan?” vroegen de mensen?

“Nou,” zegt Mozes, “vannacht gaan alle oudste jongetjes in heel dit land dood. Er gaat een soort doodsengel door het land, en die maakt alle oudste jongetjes dood. Allemaal. Ook, en daar gaat het eigenlijk om, ook de oudste zoon van die koning. En als hij ziet dat zijn zoontje dood is, nou, dan laat hij ons wel gaan.”

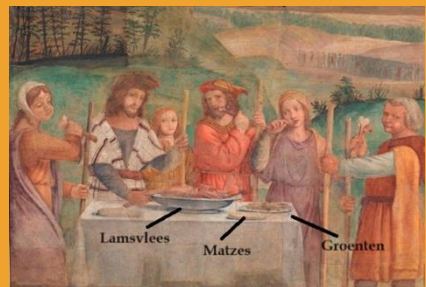

“Ja, maar,” zeiden de mensen tegen Mozes, “onze kinderen ook? Ook mijn oudste zoon? nou, als ik moet kiezen tussen het leven hier in slavernij en ellende, of mijn oudste zoon dood, nou dan weet ik het wel. Dan blijf ik liever hier.”

“Goed,” zei Mozes, “luister. Het is als volgt. Het is als volgt.

Zorg ervoor dat je allemaal genoeg hebt om vannacht een maaltijd te houden. Want we gaan midden in de nacht weg, en dan moet je genoeg gegeten hebben.

Ten eerste eten we allemaal vanavond (of vannacht) een stuk lamsvlees. Iedereen heeft wel een lammetje dat dit voorjaar geboren is, en anders deel je dat met elkaar. Lamsvlees. Dat is gauw klaar en gaar. En dan moet je brood bakken, maar dan zonder gist. Gewoon brood dat ook heel snel klaar is.”

“Matzes?” vroegen de mensen. “Precies,” zei Mozes, “matzes.

O ja, en omdat het zo'n bijzondere gebeurtenis is, moet je dit elk jaar opnieuw vieren." "Elk jaar?" "Ja, en omdat wij na vannacht weg zijn uit al die narigheid, wil ik dat jullie één gerecht eten, dat jullie altijd doet denken aan de ellende die we hier hebben meegemaakt. En dat gerecht bestaat uit bittere kruiden."

"Ja, maar," zeiden de mensen, "hoe zit dat nou met mijn oudste zoon?"

"O ja," zei Mozes. Als jullie dat lam geslacht hebben, moeten jullie het bloed aan de deurposten smeren. En als dan vannacht de dood voorbijkomt, en hij ziet dat bloed aan de deur, dan zal hij jullie huis voorbijgaan; dan wordt jullie kind niet gedood.

De mensen die bij de koning horen, weten dit niet; dit is alleen voor jullie.

Nu gauw naar huis, maak alles in orde, en als ik het teken geef, dan gaan jullie die laatste maaltijd eten. Zorg dat alle spullen klaar staan, zorg dat je snel weg kunt.

Op een gegeven ogenblik merkt de koning wel dat er iets vreselijks in zijn land gebeurt, en hij denkt dan dat onze God dat gedaan heeft, omdat hij ons niet weg wil laten gaan. Dat is natuurlijk ook zo, en dan roept hij mij bij zich, en dan kan het niet anders, dan vraagt hij of wij asjeblijft weg willen gaan.

Dat laat ik jullie dan zo snel mogelijk weten. Dan eten we de laatste maaltijd, want het zal best wel een zware reis worden, en dan gaan we. Akkoord?"

"Akkoord."

En zo gebeurde het.

Iedereen maakt die dag de maaltijd gereed zoals Mozes gezegd had: een stuk lamsvlees voor iedereen, matzes en bittere kruiden.

Tot zover deze keer. In de volgende aflevering komt de viering van de pesachmaaltijd nog een keer aan de orde, met de vraag: wordt het nu nog steeds gevierd, en hoe zit dat met de Maaltijdviering met Jezus als middelpunt daarvan?

Vorming en Toerusting

Dementie - hoe ga je ermee om - Marianne Tanis

Dementie is een verzamelnaam voor ruim vijftig hersenziektes. De meest voorkomende vorm van dementie is de ziekte van Alzheimer. Dementie is een ingewikkelde en ingrijpende hersenziekte die veel vragen oproept. Is dementie te voorkomen? Hoe ervaart een jongere met dementie zijn/haar ziekte? Kan dementie behandeld worden? Graag geven we antwoord op jouw vragen over dementie.

Als je partner vergeetachtig wordt, je denkt aan een dementie of er is een diagnose dementie - wat kun je dan het beste doen? Op een goede manier reageren is dan best moeilijk. De relatie met je partner verandert. Accepteren is niet eenvoudig bij alle dingen die je dan meemaakt. Hoe kun je elkaar steunen en hoe kun je het volhouden, wat kunnen we hierin voor elkaar betekenen? Er kan veel spelen: achterdocht, agressie, boosheid, wanen, onrust en ongeremd gedrag. Marianne Tanis kan vanuit haar ervaringen als casemanager dementie, ons er veel over vertellen en handvatten geven hoe er mee om te gaan en wat je kunt doen, maar kan ook vertellen wat je beter niet kunt doen.

Welkom donderdag 23 november as. om 20.00 uur in de Emmaüskerk te Middelharnis

DE HERFST
LAAT ONS ZIEN
DAT LOSLATEN
NIET
BETEKENT.
DAT DAT HET EINDE
ZAL ZIJN.
HET LAAT ZIEN
HOEVEEL KLEUR
'LOSLATEN'
OOK KAN GEVEN.
OOK AL IS HET
NIET ALTIJD FIJN.

Lintjeschrift

De Groene Kerk

Na een zomerstop kwam de kerngroep Groene Kerk in augustus weer bij elkaar. Die zomerstop wil niet zeggen dat het werk ook gestopt is, integendeel! Ik geef u een overzicht van wat er in deze zomer allemaal gebeurd is.

- Er is een filmpje gemaakt van Bert Voorberg en Jos Hendriks terwijl ze bezig zijn met het onderhoud van de tuin, misschien hebt u het al gezien. Dan hebt u ook gezien hoeveel werk er is, dus mocht u willen en kunnen helpen, dan heel graag. Het onkruid zal op een milieu-vriendelijke manier bestreden worden.
- Er zullen vragen beantwoord worden die op de enquêtelijst zijn gesteld, deze beantwoording vindt u in dit nummer van de Verbinding, maar ook in de nieuwsbrief zullen vragen beantwoord worden.
- De kwaliteit van de ingezaaide bloemenrand, bij de invalidenparkeerplaats, is een beetje tegengevallen; vooral vlas en boekweit deden het goed; misschien heeft dit ook te maken met de droogte van afgelopen zomer.

We kunnen niet zien of de vogelkastjes in gebruik genomen zijn. Bert Voorberg heeft een kastje dat iets steviger is en zal dat ophangen. Ook het insectenhotel is nauwelijks gebruikt. Mogelijk ook door de zomer, waardoor veel insecten zich 'gewoon' in de natuur hebben ingegraven.

- Op 2 en 9 juni is er een informatietafel in de kerk gezet, er zijn regelmatig gesprekken gevoerd, informatie gegeven. De zakjes bloemenzaad die uitgedeeld werden waren erg leuk, we gaan kijken of dit volgend jaar weer gedaan kan worden. Jos Hendriks gaat na wat de kosten hiervan zijn, maar wij zijn van mening dat er meer besteed moet worden aan planten en bloemen.
- De afvalscheiding in de keuken loopt niet helemaal naar wens.
- De laadpalen zijn inmiddels geplaatst, dit zal ook op de website vermeld worden.
- Nu ik dit schrijf, begin september, zijn er al 52 zonnepanelen gesponsord, we hopen dat het er 60 worden.

U ziet, achter de schermen gebeurt er erg veel om onze kerk zo groen mogelijk te krijgen. Jannet de Vries

Antwoorden op het vragenformulier gemeenteavond 28 april 2023

Op de enquêtevraag: "Bent u bereid financieel bij te dragen aan investeringen in duurzaamheid (in het bijzonder zonnepanelen)?" is een aantal interessante antwoorden gekomen (Nieuwsbrief 18-08-2023; Peter Visser) naast ook enige twijfel.

Graag wil het Kernteam Groene Kerk, dat zich met deze onderwerpen bezighoudt, hier een reactie op geven.

Allereerst de bereidheid om te investeren:

Op het moment van dit schrijven is er voor 52 zonnepanelen ingeschreven. Ons streven is om per 1 oktober a.s. de 60 te halen. Het bedrag van € 400,-- per paneel is niet voor iedereen weggelegd, maar elk bedrag is welkom. Wie biedt er nog?

Voor diegenen die verbaast zijn dat er nu pas zonnepanelen op het dak zijn geplaatst: al in 2010 zijn er (op initiatief van Cor van Reede met subsidie van Deltawind) 20 panelen op het dak geplaatst. De energiesituatie van de laatste jaren en de noodzaak om energie klimaat neutraler op te wekken hebben tot de huidige aanvulling geleid.

Daarbij is ook een laadpaal met twee aansluitingen geplaatst op het parkeerterrein achter de kerk.

De achterliggende gedachte is tweeledig:

Er staan dagelijks auto's, uit de buurt en van bezoekers, geparkeerd op de parkeerplaats. In de buurt is nog geen openbare laadpaal geïnstalleerd. Met "onze" paal bieden wij de buurt de mogelijkheid om te laden en we laten daarmee meteen ook zien dat de Exoduskerk bewust bezig is met verduurzaming. Overigens is de zonne-energie, die thans wordt opgewekt, voldoende om deze palen te laten werken.

In de beantwoording van deze vraag kwam ook de samenwerking met de Emmaüskerk, en een eventuele nieuwbouw in dit licht, aan de orde.

Hierover is zeker nagedacht, maar die situatie zal niet op korte termijn gaan spelen. Terwijl energiebesparing en klimaataanpassingen (verduurzaming) nu dienen te gebeuren. Mocht de geschetste situatie met de Emmaüskerk zich gaan voordoen dan zijn zonnepanelen altijd verplaatsbaar/herbruikbaar.

Wat de milieukosten van zonnepanelen op zich zijn, werd ook gevraagd. De kosten en milieunadelen van de huidige zonnepanelen worden na ± 3 jaar al gecompenseerd door de groene stroom die wordt opgewekt.

Wel is het circulair zijn (herbruikbaar in onderdelen) van de zonnepanelen nog een punt van aandacht. De 1^e generatie panelen is zo gemaakt dat deze vooral lang meegaan. Maar er wordt aan oplossingen gewerkt. Bij de nieuwe panelen wordt herbruikbaarheid steeds meer ingevoerd.

Het Kernteam heeft zelf ook nog een vraag aan u: wij hebben u dit voorjaar geïnformeerd over de mogelijkheid van de aanschaf van een regenton, via subsidie van de Gemeente. We zijn benieuwd wie dit heeft gedaan en wie er ook daadwerkelijk één heeft aangeschaft. Wij horen dit graag van u.

Kernteam Groene Kerk Exodusgemeente

“De kerk van mijn jeugd”

Nieuwe expositie in de ontmoetingsruimte.

Met de start van een nieuw seizoen van kerkelijke activiteiten is in de ontmoetingsruimte ook de nieuwe expositie **"De kerk van mijn jeugd"** van start gegaan.

Een fraaie collectie met ook nu weer bijzondere voorwerpen als resultaat.

Veel objecten zijn verwant aan de vroegste jeugd van veel deelnemers. Dat was ook meestal de eerste kennismaking met de kerk; De doop. We mochten een grote diversiteit aan doopkaarten ontvangen.

Maar wat zijn zo die herinneringen aan kerkdiensten in een jong leven?

De kerkdiensten waren lang en eentonig. Kinderdiensten waren er niet. Dan ga je orgelpijpen of dameshoedjes tellen. Of misschien nog iets leukers. Deze tentoon-

stelling geeft enkele van die bezigheden prijs. Ook verrassend zijn de diverse protestantse en katholieke “bloedgroepen”, die nu zo vredig in de vitrines hun opwachting maken.

Neem na een kerkviering of tijdens een bezoek aan de kerk vooral de tijd om al die verschillende voorwerpen te bekijken en lees ook de soms ontroerende verhalen.

Wij zijn de “uitleners” bijzonder erkentelijk voor het beschikbaar stellen van hun “religieus erfgoed”.

Deze tentoonstelling zal tot in de loop van 2023 te bewonderen zijn.

Bijdrage van Loes Olij-v.d. Werken aan de tentoonstelling “De kerk van mijn jeugd”

“Het woordeloze boekje” – 1949

De kerk van mijn jeugd begon voor mij laat, alhoewel het geloof al heel vroeg werd aangeleerd met bidden en danken voor en na het eten. Dus driemaal per dag.

“Heere zegen deze spijsje ....” enz.

Geen kerkbezoek, geen Bijbelse verhalen, geen gebedje voor het slapen gaan, niet naar een christelijke school.

Veel later bleek ik de enige te zijn in onze familiekring die in de kerk terecht kwam.

Daar ging met deze achtergrond veel aan vooraf.

Opgegroeid bij een alleenstaande moeder met drie kinderen vond zij wel dat ik als oudste kind, geboren in de koude winter van 1943, gedoopt moest worden. Zo stond zij daar alleen (mijn vader was afgevoerd naar Duitsland), vooraan met haar eerste dopeling in de Grote Sint Maartenskerk van Gorinchem. De kerk zat bomvol met kerkgangers (toen wel).

Ik heb het verhaal vaak gehoord dat na de doop iedereen staande het streng verboden Wilhelmus uit volle borst meezong. Ik huilde hard en mijn moeder vertelde mij later dat zij er kippenvel van kreeg. Het was heel indrukwekkend. Enfin, zij had beloofd mij een christelijke opvoeding te geven, vandaar dat zij mij leerde bidden voor en na het eten. Naarmate ik groter werd, zocht zij naar een zondagsschool. In de nieuwbouwwijk waar wij toen woonden, was die er nog niet. Wel kwam er op een gegeven moment een grote tent, waarin over Jezus werd verteld. Wij, kinderen die toen altijd op straat speelden, waren nieuwsgierig en wilden daar wel eens kijken. Ik was nog klein en een groter kind nam mij aan de hand mee naar binnen. Ik vond het verhaal over Jezus met zijn vrienden op het meer geweldig. Het werd verteld aan de hand van een flanelbord en mooi gekleurde platen. Thuisgekomen vertelde ik er als bijna zesjarig kind enthousiast over. Ik wilder er vaker heen. Mijn moeder informeerde wie dit organiseerde. Het bleek een initiatief te zijn van verschillende Gorinchemse kerken om te evangeliseren in deze nieuwbouwwijk.

“Het kost niks mamma”, zei ik en dat gaf waarschijnlijk de doorslag. Ik ging er zo vaak mogelijk heen en is ook de aanleiding geworden van het verhaal over het “woordeloze boekje”.

Het boekje heb ik al bijna 75 jaar bewaard. Door het boekje heb ik ook het liedje geleerd dat erbij hoort. Na al die tijd kan ik het nog uit mijn hoofd zingen.

De tekst van het liedje gaat als volgt:

Mijn hart was zwart van zonden	(kleur zwart)
toen maakte Jezus mij rein.	(kleur wit)
Zijn bloed genas mijn wonden	(kleur rood)
mijn harte reinigde Hij	(kleur wit)
en in Zijn woord daar lees ik	
mag wand'len op straten van goud	(kleur goud)
Hoe wonderbaar zal dat zijn	
mijn harte reinigde Hij.	(kleur wit)

Vooraan liet de leidster een groot boek zien (zonder woorden). Alleen met gekleurde bladzijden. Elke gezongen zin behoorde bij een bladzijde.

Ik vond de kleur goud het mooiste.

En toen kwam het....

Wie van de kinderen die vooraan zaten het liedje ook kon zingen, kreeg dat boek in kleur en mocht dat mee naar huis nemen. Loesje stak prompt haar vingertje op en trots mocht ze, na het versje gezongen te hebben, het “woordeloze boekje” in ontvangst nemen.

U mag er van vinden wat u wilt, maar na al die jaren kan ik volmondig zeggen dat hier voor mij het kerkelijke leven begon.

Loes Olij – v.d. Werken.

Tijdens de tentoonstelling “De kerk van mijn jeugd” in de ontmoetingsruimte van de Exoduskerk kunt u het “woordeloze boekje” bewonderen.

Gratis Lot ► e-reader

In te leveren in de daarvoor bestemde bus tijdens de ontmoetingsdagen op 3 en 4 november.

Volledige naam: _____

Straatnaam nummer: _____

Woonplaats: _____

Exoduskerk Sommeledijk

De winnaar dient tijdens de trekking aanwezig te zijn!!!

“De herfst is de tijd van oogsten en dankbaar zijn voor wat we hebben”

Toelichting bij collecten

22 oktober 2023 KIA Werelddiaconaat Indonesië (wereldvoedseldag)

De lokale kerkgemeenschappen op Papoea, Indonesië, spelen een belangrijke rol in de samenleving, vooral in de vaak afgelegen gebieden waar onderwijs en gezondheidszorg slecht functioneren. Veel vrouwen nemen sociale en pastorale taken op zich.

Kerk in Actie ondersteunt de kerk op Papoea in het toerusten van vrouwen voor deze taken. Zij kunnen een diaconale of maatschappelijke training, een alfabetiseringscursus of naailes volgen. Ook geeft de kerk vrouwen via een voedingsprogramma voorlichting over gezonde voeding.

29 oktober 2023 Voedselbank Goeree-Overflakkee

Voedselbank Goeree-Overflakkee heeft verschillende doelen. Het belangrijkste doel is medeburgers op Goeree-Overflakkee, die onvoldoende voedsel of kleding kunnen kopen *wekelijks* van een voedselpakket te voorzien.

Andere doelstellingen zijn:

- Het terugdringen van de vernietiging (verspilling) van voedsel.
- Een bijdrage leveren aan het voorkomen of doorbreken van een sociaal isolement van de cliënten.

5 november 2023 KIA zending Colombia

Het jarenlange gewapende conflict in Colombia heeft miljoenen mensen getraumatiseerd en verjaagd van hun vertrouwde plek. In deze context moeten predikanten hun werk doen.

In 2022 is Jeannet Bierman namens Kerk in Actie uitgezonden als docent praktische theologie. Met haar studenten onderzoekt ze wat er leeft in samenleving én kerk. Ze rust deze toekomstige predikanten toe om straks met hun gemeenteleden om te zien naar anderen.

- Lees meer op: kerkinactie.nl/socialekerkcolombia
- Volg de weblogs van Jeannet Bierman: kerkinactie.nl/blogbierman

12 november 2023 KIA werelddiaconaat Libanon

In Bourj Hammoud, een overbevolkte en arme wijk in Beiroet, zijn de problemen niet te overzien. Gebrek aan goed onderwijs, werkloosheid en geweld ontnemt jongeren die er wonen elk perspectief op een betere toekomst. Kerk in Actie steunt het werk van jongerencentrum Manara in Beiroet.

Kwetsbare tieners krijgen er huiswerkbegeleiding, examentraining, psychosociale hulp en vak trainingen. Daarnaast kunnen ze elkaar in ontspannen sfeer ontmoeten tijdens een partijtje tafeltennis of air hockey.

19 november 2023 PKN pastoraat Nederland

Pastoraat is iemand op zo'n manier zorg en aandacht geven dat hij of zij iets ervaart van geloof, hoop en liefde. Juist voor mensen die niet (meer) naar de kerk kunnen komen, is pastoraat belangrijk. De Protestantse Kerk ondersteunt allerlei vormen van pastoraat buiten de kerk, zoals bijvoorbeeld verpleeghuispastoraat.

Voor mensen in verpleeghuizen is de eindigheid van het leven een belangrijk thema. Een luisterend oor, en de juiste woorden van troost en bemoediging zijn op deze plek onmisbaar.

26 november 2023 Plaatselijk diaconaat

De opbrengst van deze collecte is bestemd voor diaconale activiteiten in onze eigen gemeente, zoals seniorenmiddag in de zomer en kerstviering.

Van de diaconie

De opbrengsten van de collecten in de maanden juni en juli 2023 waren:

Datum	Doel	Bedrag
04-06	Stichting Onderlinge Zorg Oekraïne	€ 170,50
04-06	Voedselbank G-O (avondmaal)	€ 124,70
11-06	Project Classis Delta	€ 122,55
18-06	Studentenpastoraat Rotterdam	€ 220,45
25-06	Kerk in Actie, werelddiac. Colombia	€ 230,45
02-07	Kerk in Actie, werelddiac. Indonesië	€ 282,00
09-07	Stichting Hoop voor Albanië	€ 240,95
16-07	Inloophuis De Boei	€ 178,85
23-07	Vluchtelingenwerk G-O	€ 186,65
30-07	Plaatselijk diaconaat	€ 166,50
30-07	Voedselbank G-O (avondmaal)	€ 151,45

De collectes zijn verdeeld aan de hand van de ontvangsten van 50% via de kerkrentmeesters en van 100% van de door de diaconie ontvangen overschrijvingen.

Verder mochten wij in juni en juli nog giften ontvangen van € 12,50 en €20,00.

Hartelijk dank daarvoor.

Met vriendelijke groet,
namens de diaconie,
Hans Meijer

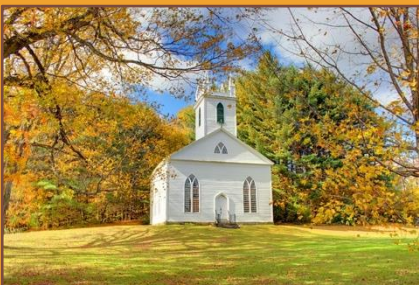
Leesrooster

Oktober

- 15 Openbaring 2:12-17
- 16 Openbaring 2:18-29
- 17 Openbaring 3:1-6
- 18 Openbaring 3:7-13
- 19 Openbaring 3:14-22
- 20 Psalm 73
- 21 Matteüs 22:1-14
- 22 Matteüs 22:15-22
- 23 Matteüs 22:23-33
- 24 Matteüs 22:34-46
- 25 Psalm 109:1-20
- 26 Psalm 109:21-31
- 27 Openbaring 4:1-11
- 28 Openbaring 5:1-14
- 29 Openbaring 6:1-8
- 30 Openbaring 6:9-17
- 31 Psalm 10

November

- 1 Openbaring 7:1-17
- 2 Openbaring 8:1-13
- 3 Openbaring 9:1-12
- 4 Openbaring 9:13-21
- 5 Matteüs 23:1-15
- 6 Matteüs 23:16-28
- 7 Matteüs 23:29-39
- 8 Psalm 11
- 9 Openbaring 10:1-11
- 10 Openbaring 11:1-14
- 11 Openbaring 11:15-19
- 12 Matteüs 24:1-14
- 13 Matteüs 24:15-28
- 14 Matteüs 24:29-35
- 15 Matteüs 24:36-44
- 16 Matteüs 24:45-51
- 17 Openbaring 12:1-12
- 18 Openbaring 12:13-18
- 19 Openbaring 13:1-10
- 20 Openbaring 13:11-18
- 21 Openbaring 14:1-13
- 22 Openbaring 14:14-20
- 23 Psalm 12
- 24 Matteüs 25:1-13
- 25 Matteüs 25:14-30
- 26 Matteüs 25:31-46

Colofon

Administratie
Exodus Gemeente PKN
e-mail: info@exoduskerk.nl

Eerste scriba:

Margot van de Wiel
p/a Dorpsweg 97a
3245 VB Sommelsdijk
Tel. 0187-485529

Tweede scriba:

Conny Wesdorp
Tel. 06-10775858

Predikant
Ds. Jan de Visser
Berkenhof 10
3241 BA Middelharnis
e-mail: jdevisser@exoduskerk.nl
Tel.: 06-46201149

Adres Exoduskerk
Dorpsweg 97a
3245 VB Sommelsdijk

Distributie Verbinding
Janita van der Have
Tel. 06-13474596

Kerkrentmeesters
Vrijwillige bijdragen en/of giften
kunnen worden gestort op
de rekening van de Exodus
Gemeente PKN:
NL92RABO0373725140

Kopij voor het volgende nummer
t/m **maandag 13 november 2023**
inleveren per e-mail in **Calibri 11:**
redactieverbinding@exoduskerk.nl

De redactie behoudt zich het recht
voor wijziging van de kopij. Wij
vragen uw begrip hiervoor.

Redactie
Jeanet Akershoek   06-55161287
Nel Nelemans   0187- 651465
Antoinette v.d. Veken 06-18204064

Verbinding verschijnt dit jaar acht
keer. 60^e jaargang, nummer 7,
oktober, november 2023

Collectebonnen
Er zijn collectebonnen te bestellen
met een waarde van € 0,70,
€ 1,40, € 2,50 en € 5,- per eenheid
van 20 stuks. Via website/kerk app
is betaling via Ideal en bezorging
als vanouds.
Of bedrag overmaken op:
NL92RABO0373725140 o.v.v.
collectebonnen € 0,70 en/of € 1,40
€ 2,50, € 5,--.

Diaconie
Giften zijn welkom op de
diaconierekening van de
Exodus Gemeente PKN
NL89RABO0373710062

